

anatomiska teatern

– här lärde Linné om kroppens inre

I januari 1729 reser den då 22-åriga Carl von Linné från Uppsala till Stockholm för att för första gången besöka huvudstaden. Linné ordnar så att han kan vara med vid de liköppningar och obduktioner som ägde rum i Anatomisalen i Södra stadshuset, nuvarande Stockholms stadsmuseum.

Text: Ingrid Dyhlén-Täckman

Bröllopsporträtt av Carl von Linné (1707–1778) målat 1739 i Stockholm av J.H. Scheffel. Linné var under åren 1738–1741 verksam som läkare i Stockholm. Originalen finns på Linnés Hammarby.

Anatomisalen låg högst upp i den norra delen av huset med fönster åt Götgatan och Södermalmstorg. En del av den nuvarande Tessinsalen fungerade som preparat- och kadaverrum.

Under sex dagar i januari och februari år 1729, obduceras för första gången en avrättad kvinna. Salen lystes upp av 30 vaxljus och ett skålpund talgljus. Ved fanns för uppvärmning. Rött kläde införskaffades för framstående gäster att sitta på och till liket fanns ett lakan, byttor, svampar och sex servetter. Den unge Linné deltar i föreställningarna. Han för noggranna anteckningar på latin över de doktorer som utförde obduktionerna. I anteckningarna finns även små teckningar. Linnés originalanteckningar finns bevarade i Linnéan Society i London.

En läkare föreläste om kroppsdelarnas naturliga läge och om sårnader, enligt Linné på *ett lärt sätt*. Läkaren som beskrev inälvorna fick omdömet *elegant* och läkaren som föreläste om könsdelarna erhöll vitsordet *utmärkt*. Läkaren som beskrev hjärtat och lung-

orna fick nöja sig med betyget *medelmåttigt*.

Det var inte enbart den stackars döda kvinnan som förevisades. Doktor von Bromell visade olika saker ur sin samling, bland annat ett kranium angripet av syfilis och ett kranium av en soldat som fick ett slag i huvudet när slottet Tre Kronor brann år 1697.

Linné skriver: *Cranium af en soldat, hwilken får ett slag när Slottet brant, att det gick igenom hufwudskålen på wänstra sidan av sutura Lambdoidea, hwarpå chirurgi trepanera på högra, hwilket hohl att trepanera det aldrig kan läkas ty järnhinnan kryper uht i holet.*

Även djur visades och en svartvit hackspetts tungmuskler studerades.

År 1729 används anatomisalen för sista gången.

Fakta:

Anatomisk teater är en amfiteaterformad lokal, avsedd att ge en stor publik möjlighet att följa anatomiska dissektioner, vilka förr betraktades som en sorts skådespel.

Sveriges första anatomiska teater uppfördes 1662–1663 av Olof Rudbeck den äldre i Gustavianum, Uppsala.

Den nya Theatrum Anatomicum byggs i huvudbyggnadens norra del år 1705. I mitten av rummet fanns ett dissektionsbord och längs med väggarna en amfiteater. År 1685 ägde den första obduktionen i Stockholm rum i södra flygeln en trappa upp. Bilden är från Anatomisalen i Gustavianum i Uppsala.